

Софийски университет "Св. Климент Охридски"

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

*РЕГИОНАЛНИ ОСОБЕНОСТИ И ПРИОРИТЕТИ В РАЗВИТИЕТО НА
СОЦИАЛНАТА СФЕРА В ОБЩИНИТЕ ОТ ИЗТОЧНАТА ЧАСТ
НА КЮСТЕНДИЛСКА ОБЛАСТ*

за присъждане на ОНС „доктор“

Рецензент: Доц. д-р Климент Найденов

Катедра „Регионално развитие“

Геолого-географски факултет при СУ "Св. Климент Охридски"

Кандидат: Гергана Йорданова Николова, докторант редовна форма на обучение към катедра „География, екология и опазване на околната среда“, Природо-математически факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“ гр. Благоевград

Настоящата рецензия е изготвена на основание участие в научно жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2744/03.12.2018 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

I. Документация по процедурата

Документацията по процедурата е пълна и е съобразена със съответните нормативни изисквания. Оформлението на документите е извършено според Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Спазени са всички регламентирани срокове, включително по предоставянето на материалите на избраното и утвърдено научно жури. Цялата документация позволява да бъде оценена както извършената самостоятелна работа от страна на докторанта и

научните му приноси, така и проведените процедури, вкл. апробация на разширен катедрен съвет на катедра ГЕООС на 25. 10. 2018 г.

II. Кратки биографични данни за кандидата

Гергана Йорданова Николова е родена на 08.11.1977 г. в гр. Дупница. Средно образование получава в Профилирана гимназия „Христо Ботев“ в родния си град. В периода 1995-2000 г. е студент в ЮЗУ „Н. Рилски“ и завършва специалност география, специализация регионално развитие, като получава и професионална квалификация, учител по география и икономика. От 2004 до момента работи като учител по география и икономика в Професионална гимназия “Акад. Сергей П. Корольов“ гр. Дупница. За периода 2006 – 2007 год. учи в Технически университет – гр. София, сектор за следдипломно обучение, и получава Свидетелство за професионална квалификация - Учител по информатика и информационни технологии.

От 2010 год. до 2017 г. е гост - преподавател в ЮЗУ “Неофит Рилски“ гр. Благоевград, на практически семинарни упражнения по икономическа и социална география. Водила е упражнения по задължителни и избираеми учебни дисциплини: Политическа география и геополитика, География на страните –I и II част, География на етносите и религиите, География на производството и обслужващата сфера, География на европейските страни, География на Балканските страни, География на населението и селищата в България.

През 2013 год. от Тракийски университет - Стара Загора, Департамент за информация и повишаване на квалификацията на учителите, защитава Свидетелство за Професионално - квалификационна степен – ПЕТА

От 2015 г. е зачислена като докторант в редовна форма на обучение – докторантска програма по научна специалност „Икономическа и социална география“. През м. октомври 2018 г. е отчислена с право на защита.

Докторантката е публикувала 7 статии и доклади. Има участия в 7 научни форуми в България. Кандидатката е взела участие в два проекта към основното и работно място, и един вътрешен проект на университета. Преминала е над 10 обучителни курсове и семинари свързани с педагогическата ѝ дейност. Притежава много добри езикови и педагогически умения.

III. Обща характеристика на дисертационния труд и автореферата

Дисертационния труд е структуриран в увод, пет глави и заключение с общ обем от 216 страници, 48 графики, 15 таблици и 16 приложения. Списъкът на използваната литература се състои от 166 заглавия, от които 147 на кирилица и 19 на латиница. Дисертацията представлява напълно завършен научен труд, разработен в пет глави, въведение и заключение.

Авторефератът към дисертацията е с обем от 46 страници, като в структурно и съдържателно отношение напълно съответства на основния текст на изследването.

IV. Анализ на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е от изключителна актуалност определена от протичащата динамика в общественото и социално развитие на България. Тя се потвърждава от малкия брой изследвания по тази проблематика в страната. Правилно са определени обекта и предмета на изследване. Основната цел е ясна и конкретна. Формулираните шест изследователски задачи са логически обвързани със структурата на дисертацията и обезпечават изпълнението на поставената цел.

В първа глава (14 стр.) **“Теоретични и методологични основи на развитието на социалната сфера”** е направен обширен преглед на основните теоретични концепции и подходи при изследванията на социалната сфера, включени са и актуалните концепции социално предприемачество и социално предприятие, които представляват ключов инструмент за прилагане на иновации в социалната сфера и преодоляване на проблемите на бедността и социалната изолация. Представени са хорологична и хронологична концепция, концепция за регионалността, организация на пространството, локализационните концепции. Изяснени са редица специфични термини и понятия използвани в дисертационния труд като *социално развитие, качество на живот, социална сигурност, социално пространство* и т.н. Представени са научните методи и подходи, използвани в изследването. Приложените методи на изследване допринасят за научното изясняване на проучваната тематика.

Втора глава (51 стр.) **“Условия и фактори за развитие на социалната сфера” в посочената глава авторката** характеризира условията и факторите, които оказват най-голямо влияние върху развитието на социалната сфера в общините от източната

част на област Кюстендил. Направени са и съответните изводи и обобщения за влиянието на всеки един от факторите за регионалните особености в развитието на социалната сфера в общините обект на изследване.

В трета глава (85 стр.) **“Геодемографски ресурси на проучваната територия”** е направен задълбочен разбор на наличните геодемографски ресурси, с които разполагат общините обект на изследване. Силен акцент в трета глава е представената, обобщена и анализираната информация за ежедневните миграции между общините обект на изследване и извън тях, като е отчетено и влиянието им върху ефективното функциониране на социалната сфера в проучваната територия.

Представената, анализирана и обобщена информация за геодемографските ресурси на проучваната територия в настоящия труд е напълно достатъчна, за да се определи изследването като задълбочено, статистически напълно обезпечено и завършено. То разкрива и доказва уменията и компетенциите на докторантката да извършва самостоятелни научни изследвания.

Четвърта глава (126 стр.) **“Географски анализ на състоянието на социалната сфера в проучваната територия”** представя съвременното състояние и установените проблеми в целесъобразното функциониране на социалната сфера и инициативите насочени към човека. Обръща се внимание на проблемите, свързани с инвестициите в човека и повишаването на качеството му на живот. Посочва се ефективността от функционирането на социалната сфера на местно равнище, което безусловно зависи от финансовите възможности, от изградената инфраструктура, наличните специалисти, съвременната нормативна база, институциите и предлаганите услуги на местното население.

Пета глава (181 стр.) **“Модел за оптимизиране функционирането на социалната сфера в проучваната територия”** в тази глава са изведени съществуващите проблеми в развитието и териториалното разположение на социалната сфера в общините обект на изследване. Проучването на проблемите и приоритетите е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социално-икономическите проблеми, съществуващите общински политики и прилагани мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общините от източната част на Кюстендилска област. Обхватът на проучването включва широк кръг от социално-икономически проблеми, демографски

тенденции, общо състояние на социалната сфера в общините, осигуреност с финансови и човешки ресурси, достъп, капацитет и качество на наличните социални услуги. Изводите от анализите събраните конкретни данни са в основа за изготвените **шест модела** за планиране и предлагане на социалните услуги по отношение на: осигуряване и равен достъп на потребителите; избор на вид и капацитет на услугите и др.

Заключението (11 стр.) обобщава постигнатите резултати в дисертационния труд, а именно, че съвременното състояние на социалната сфера е на твърде различно равнище в общините. Предлаганите услуги са разнообразни по своя характер, обхват и интензитет, което е предпоставка за различното качество на живот на населението. За осигуряване на разнообразни и съобразени с нуждите на населението услуги са разработени и **предложени 6 модела**, които биха подобрили и осигурили (там където няма) достъп до здравни, социални и друг вид услуги като по този начин биха довели до повишаване качеството на живот в общините и на населението в тях. Моделите имат разнороден характер, като всеки един от тях е съобразен със спецификите на населението и територията, в която то живее.

Направените обобщаващи изводи от изследването показват, че авторката акцентира върху устойчивото развитие на социалната сфера в общините обект на изследване; повишаване равнището и качеството на живот на населението и осигуряване на условия за оптимизиране функционирането на социалната сфера, което от своя страна предоставя социална сигурност.

V. Основни научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Дисертацията притежава редица положителни страни, които могат да се характеризират като научни постижения и приноси. Позволявам си да акцентирам на следните:

Безспорната актуалност на темата и произтичащата от нея проблематика. Дисертацията е посветена на слабо проучвана сфера, но обществено значима и актуална. Социалната сфера в България е недостатъчно изследвана, а на такова локално ниво в общините от източната част на област Кюстендил не е правено такова изследване.

Предложени са шест модели (хоризонтални и вертикални клъстери) за пространствено развитие на социалната сфера и оптимизиране на функционирането ѝ в проучваната територия, в контекста на стратегическото планиране и управление на територията базирани на силните страни и особеностите на локалната среда.

Именно с тях са свързани приноси от научно-приложен характер.

Оценка на приносите в дисертационния труд и публикациите

Предложените от докторантката два научни и три научно –приложни приноси са добре формулирани и отразяват получените резултати от осъщественото изследване. Затова приемам справката за научните приноси на дисертационния труд, приложена и в автореферата.

Публикации по дисертационния труд

Представените научните публикации са 4 на брой, като две от тях са в съавторство с научния ръководител, а останалите са самостоятелни. Всички научни публикации са по темата на дисертацията и отразяват в значителна степен дисертационния труд, с акценти върху отделни аспекти на проучваното явление.

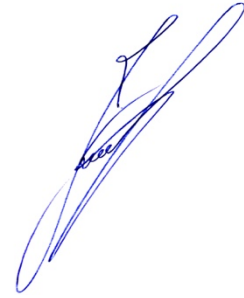
VI. Критични бележки и въпроси

Няма

VII. Заключение

Считам, че изследванията по дисертацията имат необходимия личен принос на докторанта за подобен род разработка. Дисертационният труд показва, че докторантката притежава теоретични знания и демонстрира способност за осъществяване на самостоятелни научни изследвания. Нейният личен принос в проведеното научно изследване и постигнатите резултати са безспорни. Основният мотив за това са знанията, качествата които притежава и огромният обем от самостоятелно обработена информация съдържаща се в дисертационния труд. В подкрепа на това е и ясната аргументация в дисертационния труд, логически издържаната структура и достоверност на научните тези. Дисертационния труд е осъществен върху ясно определена проблематика с научна и научно-приложна актуалност. Той притежава необходимите качества за присъждане на научнообразователната степен доктор. Дисертацията е оригинална разработка, която отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение и на

Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Предвид на достойнствата на дисертационния труд си позволявам да предложа на Уважаемите членове на Научното жури да вземат решение **за присъждане на Гергана Йорданова Николова ОНС „Доктор“** по научната специалност „Икономическа и социална география“, от професионално направление 4.4. Науки за Земята, област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика.

Рецензент:

(доц. д-р Климент Найденов)

10.01.2019 г.

гр. София